

Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026

Dokument opracowany w oparciu o wyniki spotkań warsztatowych
z przedstawicielami partnerów społecznych Gminy

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowska do roku 2026

Prace nad strategią były prowadzone przez **Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Lutowska do roku 2026**, do którego zostało zaproszonych 85 osób reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych Gminy. Praca była realizowana w ramach 3 sfer tematycznych:

Sfera społeczna	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców
Sfera zasobów i potencjałów Gminy	Infrastruktura techniczna, potencjał i ład przestrzenny, potencjał ekologiczny, potencjał ludzki, potencjał kulturowy
Sfera gospodarcza i promocji Gminy	Gospodarka i promocja Gminy

Dokument strategii rozwoju Gminy Lutowska do roku 2026 został opracowany na podstawie wyników warsztatów diagnostyczno-projektowych, w których uczestniczył zespół w składzie:

Lp.	Imię i nazwisko	Instytucja/funkcja
1.	Ewelina Amarowicz	BdPN
2.	Zofia Baciór-Michalska	Urząd Gminy Lutowska
3.	Leopold Bekier	BdPN
4.	Izabela Cicha	
5.	Jakub Doliwa	Urząd Gminy Lutowska
6.	Feliks Dudka	Radny RG Lutowska
7.	Maria Gajewska	Stow. „BRAMA KARPAT”
8.	Ryszard Horodejczuk	OSP Stuposiany
9.	Adriana Janeczko	KURORT Dwernik
10.	Janusz Karnat	Nadleśnictwo Lutowska
11.	Ryszard Krzeszewski	Chmiel Gospodarstwo Agroturyst.
12.	Lidia Kołomyja	
13.	Marcin Lisowski	Radny Rady Gminy Lutowska
14.	Aleksander Lubaczewski	PODR Boguchwała
15.	Agnieszka Magda-Puzocha	Zespół Szkół Lutowska
16.	Roman Mastyla	Sołtys sołectwa Chmiel
17.	Jan Mazur	Nadleśnictwo Stuposiany
18.	Maciej Mikołajczak	Radny Rady Gminy Lutowska
19.	Jadwiga Miłoszewicz	„CHATA MAGODA”
20.	Robert Miszczak	Nadleśnictwo Stuposiany

21.	Krzysztof Mróz	Wójt Gminy Lutowiska
22.	Jarosław Nowak	Radny Rady Gminy Lutowiska
23.	Rafał Osiecki	Nadleśnictwo Lutowiska
24.	Marek Ostrowski	Sołtys sołectwa Ustrzyki Górne
25.	Adam Pawlak	„Wilcza Jama” Smolnik
26.	Mirosław Piela	Radny Rady Gminy Lutowiska
27.	Robert Piela	Sołtys sołectwa Zatwarnica
28.	Augustyn Pitak	ZPK Czarna
29.	Marek Płaszka	Klub Sportowy OTRYT
30.	Hubert Pochyła	BdPN
31.	Włodzimierz Podyma	Rada Powiatu Bieszczadzkiego
32.	Małgorzata Prokopiak-Młynarczyk	GOPS Lutowiska
33.	Bogdan Pyzocha	Fundacja Bieszczadzka
34.	Małgorzata Rypyst	Urząd Gminy Lutowiska
35.	Leszek Sirko	Zespół Szkół Lutowiska
36.	Jacek Skórka	Prywatny przedsiębiorca
37.	Elżbieta Słoboda	
38.	Ryszard Sobolewski	Stanica Kresowa Chreptiów
39.	Marek Sokół	GOK Lutowiska
40.	Filip Stachyrak	PZDW Rzeszów
41.	Marcin Stański	Urząd Gminy Lutowiska
42.	Krzysztof Szczurek	Naczelnik GOPR Bieszczady
43.	Mariusz Szpiech	Nadleśnictwo Stuposiany
44.	Weronika Szpiech	Sołtys sołectwa Stuposiany
45.	Józef Szymbara	BSiH PTTK Sanok
46.	Ewa Tkacz	Nadleśnictwo Stuposiany
47.	Bogumiła Wieczorek	Sołtys sołectwa Dwernik
48.	Damian Wiśniewski	Stanica Kresowa Chreptiów

49.	Grzegorz Zubel	Galeria „Stare Kino”
-----	----------------	----------------------

Koordinacja prac ze strony Urząd Gminy Lutowiska:

Małgorzata Rypyst – Kierownik Referatu Działalności Gospodarczej i Planowania

Konsultanci RES MANAGEMENT s.c. Brzozów:

1. Tomasz Bartnicki Konsultant i moderator, prace redakcyjne
2. Paweł Mentelski Konsultant i moderator, prace redakcyjne
3. Maciej Jednakiewicz Konsultant, prace redakcyjne
4. Justyna Kostecka Analiza danych statystycznych, prace redakcyjne
5. Barbara Kurczab Prace redakcyjno-edycyjne
6. Justyna Bartnicka Prace redakcyjno-edycyjne

Załącznik: Zestawienie zadań i inwestycji proponowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy do roku 2026

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	6
II. ZAŁOŻENIA STRATEGII.....	8
III. MISJA GMINY.....	9
IV. CELE GMINY LUTOWISKA.....	10
4.1. Cele strategiczne.....	10
4.2. Lista dokumentów Gminy o znaczeniu strategicznym.....	21
4.3. Ocena zgodności strategii z dokumentami zewnętrznymi.....	21

I. WPROWADZENIE

Gmina jest wspólnotą samorządową tworzoną z mocy prawa przez mieszkańców, w której spletają się złożone procesy społeczno-gospodarcze przebiegające w środowisku naturalnym i w określonej przestrzeni.

Zaspokajanie potrzeb mieszkańców, rozwijanie infrastruktury technicznej i społecznej, ochrona środowiska naturalnego oraz rozwój gospodarczy warunkowane są wieloma czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi.

Gmina jest instytucją, która jest ustawowo odpowiedzialna za zarządzanie określonym kompleksem przestrzenno-terytorialnym i sferami życia publicznego – za prowadzenie polityki rozwoju. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹ w art. 2. wskazuje się, że „Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub **lokalnej**”. W artykule 3 jest mowa o tym, kto ma prowadzić politykę rozwoju. I tak:

- w skali kraju – Rada Ministrów;
- w skali regionu – samorząd województwa;
- w skali lokalnej – samorząd powiatowy i gminny.

Kolejne wskazanie z cytowanej ustawy znajduje się w art. 4. – „**Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju**”.

Zatem można przyjąć, że strategię rozwoju opracowuje się dla instytucji, które dostarczają usługi publiczne oraz inicjują i wspierają działania związane ze współdziałaniem partnerów społecznych w tych zakresach. Dokumenty takie winny spełniać standardy stosowane przez instytucje zarządzające środkami strukturalnymi UE. Głównymi standardami są: prowadzenie pracy z udziałem partnerów społecznych/interesariuszy oraz zgodność z wymaganiami wynikającymi z metodologii Zarządzania Cyklem Projektu (Project Cycle Management), przyjętej przez Komisję Europejską. Strategie mogą być opracowywane, jako całkowicie nowe lub aktualizacje istniejących dokumentów. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego rekomendowane jest opracowywanie strategii zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Strategie rozwoju mają charakter ogólny i są nadrzędne w stosunku do pozostałych dokumentów planistycznych danej instytucji.

Biorąc powyższe pod uwagę władze Gminy podjęły decyzję o opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy. Odbywały się konsultacje społeczne, a także pracował Zespół Zadaniowy do opracowania strategii. Odbyły się także warsztaty diagnostyczno-projektowe.

Przy formułowaniu celów strategicznych uwzględnione zostały występujące uwarunkowania zawarte m.in. w Diagnostyce ilościowej i Diagnostyce jakościowej sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie Lutowiska.

Cele strategiczne dotyczą spraw, co do których Gmina i partnerzy społeczni, każdy w zakresie swoich kompetencji, mogą podejmować autonomiczne działania. Autonomiczność działań oznacza, że Gmina i partnerzy społeczni mają do tego prawo i nie są uwarunkowani decyzjami zewnętrznymi podejmowanymi poza Gminą.

Proponowane w strategii cele i zadania służące ich realizacji, obejmują wszystkie sfery życia i funkcjonowania Gminy. W pracach nad strategią wyodrębnione zostały trzy sfery funkcjonowania Gminy prezentowane poniżej:

1. Sfera społeczna,
2. Sfera potencjałów i zasobów Gminy,
3. Gospodarka i promocja Gminy.

Tym samym Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026 jest dokumentem kierunkowym, swoistą mapą drogową, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów społecznych Gminy.

¹Dz. U. 2006 Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.

Pozwala to na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju Gminy. Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, iż realizacja tak określonej strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich parterów społecznych w Gminie. Dokument Strategii Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026 składa się z następujących elementów (opracowań):

- 1. Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026 - Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Lutowiska (ilościowa),**
- 2. Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026 - Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Lutowiska (jakościowa),**
- 3. Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026,**
- 4. Wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026.**

Bardzo ważnym aspektem jest uspołecznienie procesu opracowania i wdrażania strategii przy udziale wszystkich głównych partnerów społecznych.

Do realizacji strategii niezbędne będzie podejmowanie działań:

- samodzielnych przez władze Gminy,
- samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego,
- samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- indywidualnych przez mieszkańców i ich nieformalne grupy i środowiska,
- wspólnych z udziałem parterów z różnych sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego).

Wynika z tego, iż bardzo ważnym, a jednocześnie trudnym zadaniem będzie zaangażowanie wszystkich kluczowych dla rozwoju Gminy parterów społecznych. Powodzenie w tym zakresie jest uzależnione od zdolności do wzajemnej komunikacji, radzenia sobie z różnicami interesów poszczególnych partnerów i grup, wspólnego definiowania problemów i celów, a następnie wspólnych przedsięwzięć.

W okresie wdrażania strategii władze Gminy mogą występować w różnych rolach, w tym jako:

- bezpośredni samodzielny realizator działań,
- inicjator i animator działań,
- uczestnik działań podejmowanych wspólnie z innymi partnerami,
- wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo działania podejmowane przez partnerów lokalnych,
- administrator centrum lokalnej informacji i komunikacji w Gminie.

Wdrożenie strategii przez władze Gminy wymaga stosowania operacyjnych narzędzi planistycznych, pozwalających na podjęcie ostatecznych decyzji, które działania i przy jakich zaangażowanych środkach własnych oraz zewnętrznych będą realizowane. Tymi narzędziami władz Gminy będą:

- wieloletnia prognoza finansowa,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- budżet Gminy (budżet obywatelski),
- konkretne projekty i programy,
- aplikacje o zewnętrzne źródła dofinansowania,
- polityki szczegółowe Gminy (stanowiące zbiór spójnych zasad odnoszących się do określonej dziedziny życia/funkcjonowania Gminy), pozwalające podejmować powtarzalne decyzje według tych samych kryteriów,
- zadania wyznaczane urzędnikom Gminy i jednostkom podległym Gminie.

Planowanie i wdrażanie strategii w opisany powyżej sposób daje szansę świadomego wpływania na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne. Pozwoli to na zarządzanie rozwojem w kolejnych kadencjach i ponad występującymi w środowisku lokalnym naturalnymi konfliktami interesów.

II. ZAŁOŻENIA STRATEGII

Założenia stanowią warunki brzegowe niezbędne do prawidłowego sformułowania strategii rozwoju i były określane na początku jej powstawania.

Założenia dotyczące dokumentu strategii:

1. Perspektywa planowania: 2026 rok.
2. Strategia opracowana jest z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej (interesariuszy).
3. Decyzje zawarte w strategii rozwoju będą służyły mieszkańcom gminy.
4. Strategia będzie najogólniejszym dokumentem planistycznym gminy i tym samym wraz ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego będzie nadrzędna w stosunku do pozostałych dokumentów przyjętych przez władze gminy.
5. Strategia będzie spójna z zamierzeniami zewnętrznych dokumentów planistycznych.
6. Zadaniem strategii jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych, długookresowych celów rozwoju gminy.
7. Strategia będzie wskazywała zadania wspólne partnerów społecznych.
8. Realizacją strategii będą kierowały władze wykonawcze gminy.
9. Przygotowanie strategii i jej realizacja będzie uwzględniała zasady zrównoważonego rozwoju.

Założenia dotyczące procesu pracy nad opracowaniem dokumentu strategii:

1. Strategia opracowywana jest z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej (interesariuszy).

Założenia dotyczące zrównoważonego rozwoju:

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, zrównoważony rozwój oznacza integrację działań politycznych, gospodarczych oraz społecznych, z zachowaniem równowagi i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

1. Przygotowanie strategii i jej realizacja będzie uwzględniała zasady zrównoważonego rozwoju.

Termin „zrównoważony rozwój” oznacza:

1. Zachowanie szansy dla przyszłych pokoleń na realizację ich potrzeb.
2. Poszanowanie zasobów ze względu na ich ograniczoność.
3. Harmonizowanie ekologicznych, społecznych i ekonomicznych celów rozwoju.
4. Długookresowe podejście do analizowania, planowania i urzeczywistniania celów rozwoju.

III. MISJA GMINY

Misja to opis wizji Gminy (najczęściej jednozdaniowy) zawierający główne pola aktywności w przyszłości, stanowiący najogólniejszy cel Gminy.

Misję Gminy Lutowiska określono w perspektywie do roku 2026.

Gmina Lutowiska to wyjątkowe miejsce w Bieszczadach, to mieszkańcy, którzy szanując unikalną przyrodę i dziedzictwo kulturowe, dbają o jego rozwój oraz atrakcyjność dla życia i wypoczynku.

Misja spełnia ważne funkcje w okresie wdrażania strategii, w tym:

- pozwala koncentrować się na priorytetowych, długookresowych celach,
- pozwala planować i koordynować działania partnerów rozwoju lokalnego zgodnie z długookresowymi celami,
- wspiera motywację i integrację mieszkańców, wzmacniając ich identyfikację z Gminą,
- promuje Gminę w otoczeniu, zwiększa zainteresowanie, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów i wobec odbiorców oferty Gminy.

IV. CELE GMINY LUTOWISKA

IV.1. Cele strategiczne

Cele strategiczne określone są do roku 2026 i służą realizacji wizji Gminy.

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju Gminy. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów Gminy, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Przypisane im **cele operacyjne** wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla rozwoju Gminy.

Cele strategiczne i operacyjne Gminy powstały na podstawie oceny aktualnej sytuacji uwzględniającej zidentyfikowane w uspołecznionym procesie pracy problemy i czynniki wewnętrzne wpływające na możliwość rozwoju Gminy (słabe i mocne strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia w otoczeniu).

Cele strategiczne zostały opracowane w 3 głównych wyznaczonych wcześniej obszarach funkcjonowania Gminy. Cele strategiczne w podziale na obszary prezentują się następująco:

Obszar: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

1. Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

Obszar: Potencjały i zasoby Gminy.

2. Poprawa poziomu rozwoju zasobów technicznych.
3. Poprawa ładu przestrzennego gminy.
4. Rozwinięta, atrakcyjna oferta kulturalna wykorzystująca lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.
5. Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego.
6. Zwiększenie kapitału ludzkiego i społecznego gminy.

Obszar: Gospodarka i promocja Gminy.

7. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Osiąganie celów w sferze gospodarczej jest zadaniem, które mogą realizować tylko podmioty działające w sferze gospodarczej. Zadania Gminy dotyczą przede wszystkim tworzenia warunków do działalności gospodarczej, wspierania podmiotów przez odpowiednią politykę i promocję Gminy. Ważnym elementem wsparcia będą również działania związane z planowaniem przestrzennym i rozwojem infrastruktury technicznej na terenach wykorzystywanych i możliwych do wykorzystania do celów gospodarczych.

Cele strategiczne w sferze gospodarczej powinny wpływać na decyzje podejmowane przez wszystkie podmioty działające w Gminie oraz przyszłych inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych.

DRZEWO CELÓW STRATEGICZNYCH

MISJA

Gmina Lutowiska to wyjątkowe miejsce w Bieszczadach, to mieszkańcy, którzy szanując unikalną przyrodę i dziedzictwo kulturowe, dbają o jego rozwój oraz atrakcyjność dla życia i wypoczynku.

Podzespół I: Zaspokojenie potrzeb społecznych	
Cel strategiczny nr 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
1.1. Poprawa sytuacji materialnej mieszkańców, szczególnie rodzin i osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem	<ul style="list-style-type: none">✓ Wspieranie przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy.✓ Rozwijanie infrastruktury turystycznej, z uwzględnieniem wydłużenia sezonu turystycznego (m.in. infrastruktura zimowa).✓ Wspieranie osób uruchamiających działalność gospodarczą.✓ Przygotowywanie oferty inwestycyjnej – ze szczególnym uwzględnieniem terenów inwestycyjnych.✓ Aktywizacja osób bezrobotnych na rynku pracy w zakresie zmiany i podnoszenia kwalifikacji.✓ Współpraca z PUP w zakresie tworzenia oferty szkoleniowej;✓ Popularyzowanie idei podmiotów ekonomii społecznej;✓ Wspieranie powstawania podmiotów ekonomii społecznej.✓ Organizacja specjalistycznych szkoleń, ze wsparciem psychologicznym dla osób długotrwale bezrobotnych.✓ Wspieranie osób wykluczonych społecznie.✓ Organizacja doradztwa w zakresie poszukiwania pracy we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Ustrzykach Dolnych (PUP).✓ Organizacja spotkań z pracodawcami (np. poprzez GOPS).✓ Zachęcanie do samozatrudnienia – współpraca z Lokalną Grupą Działania „Zielone Bieszczady”.✓ Organizowanie prac społecznie użytecznych we współpracy z PUP.✓ Organizowanie prac interwencyjnych i staży.
1.2. Zapewnione schronienie dla rodzin i osób w sytuacjach kryzysowych	<ul style="list-style-type: none">✓ Budowa mieszkań socjalnych.✓ Organizowanie schronienia tymczasowego w np. obiektach typu kontenery mieszkalne.✓ Wynajęcie pomieszczeń od osób prywatnych;✓ Adaptowanie niezagospodarowanych obiektów na cele mieszkalne.
1.3. Poprawa standardu zamieszkiwania	<ul style="list-style-type: none">✓ Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.✓ Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej.
1.4. Poprawa stanu bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none">✓ Poprawa stanu i rozbudowa gminnej infrastruktury drogowej.

na drogach przebiegających przez gminę	<ul style="list-style-type: none">✓ Budowa chodników dla pieszych.✓ Modernizacja istniejących i budowa nowych parkingów w miejscach szczególnie uczęszczanych przez mieszkańców i turystów.✓ Współpraca z Lasami Państwowymi w zakresie wykorzystania dróg leśnych jako dróg alternatywnych/objazdowych.✓ Współpraca z Powiatem w zakresie poprawy stanu i rozbudowy powiatowej infrastruktury drogowej.✓ Współpraca z WZD w zakresie poprawy stanu wojewódzkiej infrastruktury drogowej.
1.5. Poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego i bezpieczeństwa publicznego	<ul style="list-style-type: none">✓ Dopuszczanie jednostek OSP (sprzęt, wyposażenie, tabor).✓ Wspieranie jednostek OSP w zakresie szkolenia ochotników, utrzymania obiektów remiz strażackich itp.✓ Pozyskiwanie nowych członków OSP – działania promocyjne.✓ Współpraca z Policją w zakresie poprawy w zakresie bazy lokalowej Policji na terenie Gminy – np. udostępnienie obiektu komunalnego na posterunek Policji.✓ Rozwijanie systemu monitoringu wizyjnego w miejscach szczególnie narażonych.
1.6. Ograniczenie problemu uzależnień/nadużywania alkoholu i narkotyków	<ul style="list-style-type: none">✓ Kontynuacja działań profilaktycznych.✓ Propagowanie zdrowego stylu życia.✓ Organizacja na terenie gminy poradnictwa specjalistycznego dla osób uzależnionych i zagrożonych (angażowanie specjalistów z zewnątrz).✓ Tworzenie oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.✓ Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie rozpoznania i reagowania na przypadki używania narkotyków
1.7. Poprawa dostępności diagnostyki specjalistycznej i rehabilitacji na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none">✓ Organizacja i współdziałanie w programach profilaktycznych, w tym programach badań diagnostycznych dla dzieci.✓ Uruchomienie gabinetu rehabilitacji ruchowej, w tym budowa lub pozyskanie i adaptacja obiektu/lokalu na ten cel.
1.8. Poprawa stanu przygotowania gminy i mieszkańców w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej	<ul style="list-style-type: none">✓ Wyposażanie obiektów użyteczności publicznej w urządzenia do ratowania ludzi w sytuacjach nagłych (np. ogólnodostępne Defibrylatory AED).✓ Organizacja szkoleń dla mieszkańców w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej.✓ Publiczne udostępnianie turystom informacji o możliwości uzyskania pomocy przedmedycznej.✓ Wyznaczanie nowych miejsc lądowań dla helikopterów LPR.
1.9. Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych	<ul style="list-style-type: none">✓ Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.✓ Dostosowywanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo.✓ Dostosowanie przestrzeni i obiektów publicznych do potrzeb turystów.
1.10. Podwyższenie standardu opieki nad dziećmi w czasie	<ul style="list-style-type: none">✓ Usprawnianie organizacji opieki w świetlicy szkolnej.✓ Organizacja opieki nad dziećmi w okresie wakacji i ferii – m.in. w Gminnym Ośrodku Kultury i innych

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowska do roku 2026

wolnym od zajęć szkolnych	placówkach. ✓ Wydłużenie czasu pracy punktu przedszkolnego celem dostosowania do potrzeb rodziców pracujących.
1.11. Zapewniona opieka dla seniorów	✓ Wdrażanie programów edukacyjnych dla rodzin seniorów. ✓ Realizacja projektów aktywizujących środowisko seniorów i realizujących cele krajowej polityki senioralnej. ✓ Wdrażanie usług opiekuńczych. ✓ Współpraca z Klubem Seniora w zakresie tworzenia oferty dla osób starszych.
1.12. Poprawa dostępności specjalistycznej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów	✓ Organizacja specjalistycznych szkoleń zawodowych dla dorosłych na terenie gminy. ✓ Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi w zakresie organizowania wyjazdów do centrów kulturalnych. ✓ Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi i instytucjami kultury w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych na terenie gminy. ✓ Organizacja dojazdów dla dzieci chcących uczestniczyć w zajęciach dodatkowych (np. w ramach oferty GOK). ✓ Poszerzenie oferty kulturalnej dla miejscowości oddalonych od centrum gminy. ✓ Budowa lub pozyskiwanie i adaptacja lokali na tworzenie świetlic wiejskich. ✓ Rozwijanie pozostałych elementów i obiektów infrastruktury kultury np. sceny, miejsc spotkań w plenerze itp. ✓ Systematyczne zwiększanie ilości wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców i turystów. ✓ Rozwijanie zróżnicowanej, wszechstronnej, całorocznej, dostosowanej do wszystkich grup wiekowych oferty rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców i turystów. ✓ Udostępnianie specjalnej oferty kulturalno-rekreacyjnej adresowanej do turystów. ✓ Budowa zaplecza socjalno-sportowego przy obiektach sportowych. ✓ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej. ✓ Wspieranie działań klubów sportowych. ✓ Współpraca w zakresie organizowania oferty sportów zimowych (np. w szkołach). ✓ Realizacja projektów w zakresie rozwijania oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów.
1.13. Atrakcyjne warunki nauczania w szkołach	✓ Systematyczne doposażanie szkół w sprzęt i pomoce dydaktyczne. ✓ Wykorzystywanie nowoczesnych technologii w procesie nauczania. ✓ Systematyczne podnoszenie kwalifikacji nauczycieli. ✓ Rozszerzenie oferty atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych.
1.14. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	✓ Wspieranie działań liderów lokalnych społeczności. ✓ Systematyczna poprawa efektywności przepływu informacji od urzędu i władz gminy do mieszkańców (m.in. system SMS, technologie ICT, portale społecznościowe, itp.). ✓ Systematyczna poprawa komunikacji między urzędem a mieszkańcami oraz organizacjami społecznymi. ✓ Systematyczne udoskonalanie gminnej strony internetowej.
1.15. Dostosowanie oferty	✓ Współpraca z lokalnymi przewoźnikami celem dostosowania ofert transportu publicznego do potrzeb

transportu publicznego na terenie gminy do potrzeb mieszkańców i turystów	mieszkańców i turystów. ✓ Wspieranie lokalnych inicjatyw związanych z poprawą zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej gminy dla turystów.
1.16. Ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego mieszkańców	✓ Wspieranie operatorów chcących rozwijać sieć. ✓ Organizacja publicznych punktów dostępu do internetu dla mieszkańców i turystów. ✓ Współpraca ze szkołami i organizacjami pozarządowymi w zakresie organizowania szkoleń i kursów z zakresu obsługi komputera i internetu.

Podzespół II ds. zasobów i potencjałów gminy	
Obszar: Zasoby techniczne	
Cel strategiczny nr 2: Poprawa poziomu rozwoju zasobów technicznych	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
2.1. Poprawa stanu technicznego budynków komunalnych	✓ Modernizacja i rozbudowa obiektu przedszkola. ✓ Modernizacja energetyczna budynków komunalnych. ✓ Modernizacja i wykorzystanie niezagospodarowanych obiektów mienia komunalnego na cele publiczne lub gospodarcze, a w szczególności turystyczne. ✓ Instalacja i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej.
2.2. Poprawa dostępności infrastruktury społeczno-kulturalnej	✓ Modernizacja istniejących i budowa nowych świetlic wiejskich. ✓ Adaptacja niezagospodarowanych obiektów na świetlice wiejskie. ✓ Przystosowanie infrastruktury społeczno-kulturalnej na terenie gminy również dla potrzeb wspierania obsługi ruchu turystycznego.
2.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy	✓ Systematyczna przebudowa dróg gminnych i modernizacja obiektów mostowych. ✓ Współpraca z Powiatem i Wojewódzkim Zarządem Dróg w zakresie modernizacji i utrzymania (w tym zimowego) dróg powiatowych i wojewódzkich oraz obiektów mostowych. ✓ Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej – chodniki dla pieszych, zatoki przystankowe, przystanki autobusowe, oświetlenie uliczne. ✓ Modernizacja, rozbudowa i budowa parkingów wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. toalety) uwzględniającą potrzeby ruchu turystycznego (pieszego, rowerowego, konnego oraz samochodowego) we współpracy z właścicielami terenów. ✓ Wyznaczanie alternatywnych dróg, objazdów w sytuacjach kryzysowych – we współpracy z Lasami Państwowymi. ✓ Wdrożenie systemu sprawnej informacji dotyczącej objazdów w sytuacjach kryzysowych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób przyjezdnych, w tym turystów.
2.4. Poprawa stanu	✓ Modernizacja istniejących i budowa nowych oczyszczalni ścieków.

infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	<ul style="list-style-type: none">✓ Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej✓ Modernizacja istniejących i budowa nowych ujęć wody i stacji uzdatniania wody.✓ Wspieranie mieszkańców przy budowie przydomowych oczyszczalni ścieków.
2.5. Poprawa stanu infrastruktury zabezpieczenia przeciwpożarowego	<ul style="list-style-type: none">✓ Budowa punktów poboru wody do celów gaśniczych.✓ Systematyczne doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w sprzęt i tabor.✓ Budowa i modernizacja remiz strażackich.
2.6. Rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna o wysokim standardzie	<ul style="list-style-type: none">✓ Prowadzenie badań potrzeb mieszkańców i turystów w zakresie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej✓ Budowa nowych i modernizacja istniejących obiektów sportowych.✓ Systematyczne doposażanie obiektów sportowych.✓ Budowa infrastruktury rekreacyjnej: np. siłownie (outdoor).✓ Przygotowanie infrastruktury do spotkań i aktywnego spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu.✓ Rozbudowa i modernizacja oraz tworzenie nowych szlaków turystycznych: narciarstwa biegowego, skiturowego, szlaków pieszych, ścieżek edukacyjnych (przyrodniczych, historycznych itp.), tras rowerowych, szlaków konnych (w tym transgranicznych) oraz przeznaczonych do sportów ekstremalnych.

Podzespół II ds. zasobów i potencjałów

Cel strategiczny nr 3: Poprawa ładu przestrzennego gminy

Cele operacyjne

Zadania realizacyjne

3.1. Poprawa wizerunku architektonicznego i estetyki przestrzeni publicznych w centrach miejscowości	<ul style="list-style-type: none">✓ Współpraca w zakresie opracowania katalogu projektów budowlanych preferowanych na terenie Bieszczadów.✓ Koncentracja zabudowy wzdłuż dróg i w centrach miejscowości z uwzględnieniem funkcji turystycznych.✓ Promowanie dobrych praktyk w zakresie wizerunku architektonicznego oraz ładu i estetyki przestrzeni gminy.✓ Utrzymanie wysokiego poziomu estetyki i czystości na terenie gminy.✓ Rozwijanie dostępności do małej architektury dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów.✓ Opracowanie i wdrażanie gminnego programu ochrony krajobrazu.✓ Kreowanie centrów miejscowości w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.
3.2. Wzrost dbałości o krajobraz i atrakcje turystyczne	<ul style="list-style-type: none">✓ Zinventaryzowanie, urządzenie i utrzymywanie punktów widokowych, we współpracy z Lasami Państwowymi i Bieszczadzkim Parkiem Narodowym.✓ Poprawa wizualnego oznakowania atrakcji turystycznych.
3.3. Dostępne, uzbrojone tereny inwestycyjne	<ul style="list-style-type: none">✓ Pozyskiwanie nowych terenów w zasób gminy.✓ Uzbrajanie terenów inwestycyjnych (budownictwo mieszkaniowe i gospodarcze).✓ Promowanie oferty inwestycyjnej dostosowanej do koncepcji rozwoju Karpat.

Podzespół II ds. zasobów i potencjałów	
Cel strategiczny nr 4: Rozwinięta, atrakcyjna oferta kulturalna wykorzystująca lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
4.1. Zachowanie i zwiększenie dostępności dziedzictwa kulturowego dla mieszkańców i turystów	<ul style="list-style-type: none">✓ Podejmowanie działań w zakresie ochrony i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego, w tym zabezpieczanie, renowacja, restauracja obiektów zabytkowych i historycznych.✓ Podejmowanie działań w zakresie ochrony i rewitalizacji oraz udostępniania dziedzictwa przyrodniczego jako potencjału turystyki przyrodniczej.✓ Opracowanie katalogu obiektów zabytkowych i historycznych we współpracy z Lasami Państwowymi i Bieszczadzkiem Parkiem Narodowym.✓ Odkrywanie i zachowanie śladów przeszłych kultur i ich tradycji.✓ Promowanie i popularyzacja wśród mieszkańców oraz turystów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.✓ Eksponowanie obiektów zabytkowych i historycznych poprzez opracowanie jednolitego systemu identyfikacji wizualnej obiektów zabytkowych oraz oznakowania ścieżek i tras umożliwiających dostęp do tych obiektów.✓ Zagospodarowywanie obiektów atrakcyjnych turystycznie.✓ Organizowanie cyklicznych imprez związanych z lokalnymi tradycjami i zwyczajami skierowanych do mieszkańców i turystów.✓ Opracowywanie wydawnictw i strony internetowej promujących lokalne zwyczaje i tradycje adresowanych do mieszkańców i turystów.✓ Współpraca z organizacjami społecznymi, parafiami w kultywowaniu lokalnych tradycji i zwyczajów.✓ Dokumentowanie tradycji i zwyczajów lokalnych.
4.2. Atrakcyjna oferta kulturalna	<ul style="list-style-type: none">✓ Systematyczne doposażanie obiektów kultury.✓ Rozszerzenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych.✓ Kontynuowanie organizacji cyklicznych imprez kulturalnych adresowanych do mieszkańców i turystów.✓ Wykreowanie cyklicznej imprezy wizerunkowej gminy o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym.✓ Doskonalenie współpracy przy tworzeniu wspólnego kalendarza imprez w gminie (włączenie oferty organizacji pozarządowych do kalendarza kulturalnego gminy).

Podzespół II ds. zasobów i potencjałów	
Cel strategiczny nr 5: Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego.	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
5.1. Ograniczenie barier	<ul style="list-style-type: none">✓ Podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania konfliktów (inwestor - administracja publiczna odpowiedzialna

inwestycyjnych na obszarach NATURA 2000	za ochronę środowiska) przy podejmowaniu i realizacji inwestycji na obszarach NATURA 2000.
5.2. Ograniczenie szkód wyrządzanych przez zwierzęta dziko żyjące	<ul style="list-style-type: none">✓ Promowanie zabezpieczeń przeciwko szkodom wyrządzanym przez chronione zwierzęta dziko żyjące.✓ Współpraca z Bieszczadzkiem Parkiem Narodowym (BdPN) i organizacja pozarządowymi w zakresie instalowania zabezpieczeń przeciwko szkodom wyrządzanym przez chronione zwierzęta dziko żyjące.✓ Współpraca z kołami łowieckimi;✓ Wpływanie na dostosowanie wielkości odstrzału zwierząt nie objętych ochroną do sytuacji związanej ze szkodami w uprawach rolnych.
5.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	<ul style="list-style-type: none">✓ Instalowanie urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE) w obiektach użyteczności publicznej.✓ Promowanie wykorzystywania OZE.
5.4. Podwyższenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów	<ul style="list-style-type: none">✓ Realizowanie programów edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i postaw proekologicznych we współpracy z różnymi organizacjami i instytucjami.✓ Włączanie dorosłych mieszkańców w programy edukacyjne.✓ Prowadzenie akcji promujących postawy proekologiczne wśród turystów.✓ Promowanie oferty edukacyjnej innych podmiotów z terenu gminy i najbliższego otoczenia (np. BdPN, Lasy Państwowe i inne).✓ Podejmowanie innych działań w zakresie ochrony i rewitalizacji dziedzictwa przyrodniczego.
5.5. Zwiększenie poziomu retencjonowania wód	<ul style="list-style-type: none">✓ Budowa zastawek.

Podzespół II ds. zasobów i potencjałów

Cel strategiczny nr 6: Zwiększenie kapitału ludzkiego i społecznego gminy

Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
6.1. Aktywna i zintegrowana społeczność gminy	<ul style="list-style-type: none">✓ Współpraca trójsektorowa w zakresie aktywizacji i integracji mieszkańców.✓ Inicjowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorstw ekonomii społecznej.✓ Aktywizacja organizacji społecznych m.in. poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych.✓ Wsparcie organizacji pozarządowych w działaniach skierowanych do mieszkańców.✓ Podnoszenie świadomości obywatelskiej, propagowanie postaw obywatelskich.✓ Wspieranie tworzenia wolontariatu.
6.2. Ograniczenie niekorzystnych zjawisk demograficznych	<ul style="list-style-type: none">✓ Prowadzenie konsekwentnych działań poprawiających jakość i standard zamieszkiwania na terenie gminy - systematyczny rozwój potencjału technicznego, promowanie oferty gospodarczej gminy itp.✓ Promowanie gminy jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania. Wspólna promocja z sąsiednimi gminami i powiatem bieszczadzkim.

6.3. Wysoka efektywność działań prowadzonych w zakresie wsparcia udzielanego osobom wykluczonym, pozostającym w trudnej sytuacji rodzinnej oraz niepełnosprawnym	<ul style="list-style-type: none">✓ Utrzymywanie wysokiej zdolności reagowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w sytuacjach kryzysowych.✓ Promowanie wśród osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, aktywnych postaw i grup wsparcia.✓ Stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin wielodzietnych.✓ Stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin dotkniętych dysfunkcjami społecznymi.✓ Zapobieganie społecznej izolacji i marginalizacji najsłabszych i najbardziej zagrożonych osób/rodzin.✓ Zapewnianie dziennej i całodobowej opieki dla osób starszych.
---	---

Podzespół III ds. gospodarczych i promocji Gminy	
Cel strategiczny nr 7: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
7.1. Wzrost inwestycji uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju	<ul style="list-style-type: none">✓ Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej w gminie.✓ Prowadzenie stałych działań na rzecz pozyskania inwestorów w zakresie rozszerzenia infrastruktury turystycznej.✓ Wspieranie inwestycji w infrastrukturę turystyczną i okołoturystyczną, w szczególności w rozwój zróżnicowanej jakościowo i cenowo bazy noclegowej i gastronomicznej.✓ Wspieranie inwestycji w modernizację i tworzenie nowych atrakcji turystycznych.✓ Prowadzenie aktywnej promocji wobec inwestorów.
7.2. Wysoka atrakcyjność i konkurencyjność oferty turystycznej gminy	<ul style="list-style-type: none">✓ Prowadzenie badań potrzeb turystów w gminie.✓ Prowadzenie analiz ruchu turystycznego w regionie.✓ Inicjowanie, prowadzenie i koordynowanie działań na rzecz współpracy i tworzenia samorządu uczestników branży turystycznej.✓ Podjęcie działań na rzecz instytucjonalizacji współpracy pomiędzy uczestnikami branży turystycznej w gminie oraz z innych sąsiadujących obszarów, np. utworzenie lokalnej organizacji turystycznej lub klastra turystycznego.✓ Opracowanie długookresowej wizji i koncepcji rozwoju turystyki na obszarze gminy z uwzględnieniem sytuacji i zamierzeń rozwojowych w zakresie turystyki w obszarze transgranicznym, w tym w gminach sąsiednich (z udziałem Lasów Państwowych, Bieszczadzkiego Parku Narodowego, przedsiębiorców oraz lokalnych organizacji pozarządowych).✓ Wykorzystanie transgranicznego położenia w koncepcji rozwoju turystyki, w tym zintegrowanej oferty turystycznej.✓ Stała współpraca z sąsiednimi gminami, w tym również transgraniczna, w zakresie rozwoju i wdrażania koncepcji turystyki w rejonie Bieszczadów.✓ Inicjowanie i wspieranie działań i inwestycji skierowanych na stopniowe wydłużanie sezonu turystycznego.

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026

	<ul style="list-style-type: none">✓ Tworzenie i stały rozwój zintegrowanej, sieciowej oferty produktów turystycznych we współpracy wszystkich uczestników branży turystycznej z terenu gminy i obszarów sąsiednich.✓ Wspieranie i promowanie lokalnych organizacji kultywujących dziedzictwo kulturowe, kulinarne, przyrodnicze oraz tworzących nowe produkty turystyczne itp.✓ Wspieranie działań na rzecz stworzenia markowych produktów lokalnych przy wykorzystaniu istniejącego potencjału przyrodniczego i kulturowego oraz produktów leśnych i rolniczych.✓ Opracowanie projektu i realizacja spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych i pieszych na terenie gminy w powiązaniu z drogami i ścieżkami na obszarach przyległych (skonsolidowanie i oznakowanie istniejących tras rekreacyjnych i turystycznych).✓ Udoskonalenie i dostosowanie systemu informacji turystycznej do potrzeb różnych grup użytkowników.✓ Systematyczne rozwijanie sieci informacji turystycznej z obszarami turystycznie powiązanymi.✓ Rozwinięcie sieci punktów pełniących funkcje recepcyjne i obsługi ruchu turystycznego na terenie gminy z głównym punktem w Lutowiskach (z wykorzystaniem istniejących w gminie obiektów infrastruktury społeczno-kulturalnej).✓ Wdrożenie systemu ochrony oraz skutecznego przeciwdziałania wandalizmowi na istniejących trasach i obiektach.✓ Zwiększenie potencjału kadry i specjalistów obsługujących ruch turystyczny w gminie.✓ Kontynuowanie organizacji cyklicznych imprez kulturalnych oraz sportowych i rekreacyjnych.
7.3. Efektywna promocja turystyczno-gospodarcza gminy	<ul style="list-style-type: none">✓ Promowanie wykreowanej marki turystycznej gminy lub wspólnej marki z gminami sąsiednimi.✓ Promocyjne wspieranie istniejących i nowych marek lokalnych i regionalnych.✓ Promowanie i prowadzenie akwizycji zintegrowanego, sieciowego produktu turystycznego. <i>Intensyfikowanie promocji oferty turystycznej gminy (Internet, foldery, mapki, system wizualizacji). Wykorzystywanie nowoczesnych technologii IT do promocji oferty turystycznej gminy, (np. stworzenie i rozwijanie aplikacji na urządzenia mobilne). Współpraca w zakresie tworzenia i wspólnej promocji spójnej oferty turystycznej (współpraca trójsektorowa – Lasy Państwowe, Bieszczadzki Park Narodowy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy) – m.in. stworzenie i wdrażanie polityki promocyjnej. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie kreowania i promowania usług oraz produktów lokalnych.</i>✓ Prowadzenie stałej promocji turystycznej obejmującej:<ul style="list-style-type: none">– trasy turystyczne,– lokalne produkty i usługi,– lokalne wydarzenia i imprezy kulturalne, rekreacyjne i sportowe (w ramach zintegrowanego kalendarza imprez).✓ Stała współpraca z mediami w zakresie promocji marki i oferty turystycznej gminy.
7.4. Poprawa dostępności informacji dla rolników i	<ul style="list-style-type: none">✓ Współpraca z Podkarpackim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego.✓ Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, Lokalną Grupą Działania „Zielone Bieszczady” oraz innymi

**przedsiębiorców oraz
podwyższenie poziomu
integracji wewnątrz obu
środków**

- organizacjami.
- ✓ Aktywizowanie przedsiębiorców i organizacji społecznych do inicjowania współpracy w zakresie rozwoju branży turystycznej.
 - ✓ Aktywizowanie rolników do inicjowania współpracy w zakresie rozwoju branży spożywczych produktów lokalnych.

IV.2. Lista dokumentów Gminy o znaczeniu strategicznym

Poniższe dokumenty warunkują skuteczną realizację Strategii Rozwoju Gminy do roku 2026. Dokumenty te są planami i programami realizacyjnymi towarzyszącymi Strategii, a część z nich ustanawia warunki do działania oraz określa, jakie zachowania są zgodne z celami Strategii dla uczestników życia społecznego i gospodarczego.

Tytuł
Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Lutowiska
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Plan Odnowy Miejscowości Lutowiska
Plan Odnowy Miejscowości Stuposiany
Plan Odnowy Miejscowości Chmiel
Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Lutowiska na lata 2011-2032

IV.3. Ocena zgodności strategii z dokumentami zewnętrznymi

Analiza spójności *Strategii Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026* jest niezwykle ważna gdyż pozwoli właściwie wpasować dokument w istniejący na poziomie regionalnym zewnętrzny dokument planistyczny, jakim jest *Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020* (aktualizacja) – sierpień 2013 r.

Przyjęta Strategia wskazuje na cztery podstawowe obszary tj.:

- „Konkurencyjna i Innowacyjna Gospodarka”,
- „Kapitał Ludzki i Społeczny”
- „Sieć Osadnicza”,
- „Środowisko i Energetyka”,

na których w pierwszej kolejności koncentrować się będą działania samorządu województwa. Zakładane w programach operacyjnych formy interwencji zewnętrznej kierowane do wskazanych wyżej obszarów służyć będą wzmocnieniu przewag konkurencyjnych i niwelowaniu barier rozwojowych, a tym samym zmniejszeniu nadmiernych dysproporcji wewnątrz regionu w poziomie społeczno-gospodarczego rozwoju. Konsekwencją tych działań w okresie wyznaczonym przez Strategię będzie wzmocnienie konkurencyjności regionu w stosunku do innych, bardziej rozwiniętych obszarów kraju, a także UE.

1. Przyjęta metoda oceny

Ocenę zgodności dokonano metodą ekspercką w odniesieniu do celów zawartych w porównywanych ze sobą dokumentach.

W celu dokonania oceny do porównań przyjęto skalę czterostopniową, gdzie:

- 0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego;**
- 1 – oznacza niską zgodność/integralności celów;**
- 2 – oznacza średni stopień zgodności/integralności celów;**
- 3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralności celów.**

W poniższej tabeli ujęto ocenę stopnia zgodności/integralności celów strategii z zapisami dokumentu porównywanego. Stopień zgodności w ramach każdego z celów głównych dokumentu

porównywanego został następnie podsumowany punktacją łączną, której maksymalna wysokość jest zmienna i jest zależna od ilości celów pochodzących z dokumentu porównywanego.

2. Układ wniosków wynikających z oceny zgodności celów

W układzie tabelarycznym zawarto całościową ocenę stopnia zgodności *Strategii Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026* z zapisami dokumentu *Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020* (aktualizacja) – sierpień 2013 r.

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026

Ocena zgodności celów:

Cele Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020
Cele Strategii Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026
Ocena zgodności

Cele strategiczne
Cele operacyjne

KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA

Cel 1

Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje, jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej

Priorytet 1.1. Przemysł

Cel: Przemysł nowoczesnych technologii wzmacniający konkurencyjność regionalnej gospodarki

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

1.16 Ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego mieszkańców

3

Cel 7: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

7.1 Wzrost inwestycji uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju

7.3 Efektywna promocja turystyczno-gospodarcza gminy

Priorytet 1.2. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe

Cel: Rozwój konkurencyjnego szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej, jako kluczowych czynników stymulujących rozwój regionu

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

1.12 Poprawa dostępności specjalistycznej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów

1.16 Ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego mieszkańców

2

Priorytet 1.3. Turystyka

Cel: Budowa konkurencyjnej, atrakcyjnej oferty rynkowej opartej na znacznym potencjale turystycznym regionu

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

1.12 Poprawa dostępności specjalistycznej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów

3

Cel 2: Poprawa poziomu rozwoju zasobów technicznych

2.2 Poprawa dostępności infrastruktury społeczno- kulturalnej

2.6 Rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna o wysokim standardzie

Cel 3: Poprawa ładu przestrzennego gminy

3.1 Poprawa wizerunku architektonicznego i estetyki przestrzeni publicznych w centrach miejscowości

3.2 Wzrost dbałości o krajobraz i atrakcje turystyczne

3.3 Dostępne, uzbrojone tereny inwestycyjne

Cel 4: Rozwinięta, atrakcyjna oferta kulturalna wykorzystująca lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

4.1 Zachowanie i zwiększenie dostępności dziedzictwa kulturowego dla mieszkańców i turystów

4.2 Atrakcyjna oferta kulturalna

Cel 7: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

7.1 Wzrost inwestycji uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju

7.2 Wysoka atrakcyjność i konkurencyjność oferty turystycznej gminy

Priorytet 1.4. Rolnictwo

Cel: Poprawa konkurencyjności sektora rolno – spożywczego

Cel 5: Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego

5.1 Ograniczenie barier inwestycyjnych na obszarach NATURA 2000

5.2 Ograniczenie szkód wyrządzanych przez zwierzęta dziko żyjące

5.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026

- 5.4 Podwyższenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów
- 5.5 Zwiększenie poziomu retencjonowania wód

3

Priorytet 1.5. Instytucje otoczenia biznesu

Cel: Rozwój przedsiębiorczość poprzez ofertę instytucji otoczenia biznesu

Cel 7: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

- 7.1 Wzrost inwestycji uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju
- 7.2 Wyższy poziom identyfikacji oferty turystycznej gminy w otoczeniu
- 7.4 Poprawa dostępności informacji dla rolników i przedsiębiorców oraz podwyższenie poziomu integracji wewnątrz obu środowisk

3

KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

Cel 2

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców

Priorytet 2.1. Edukacja

Cel: Dostosowanie systemu edukacji do aktualnych potrzeb i wyzwań przyszłości

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

- 1.10 Podwyższenie standardu opieki nad dziećmi w czasie wolnym od zajęć szkolnych
- 1.12 Poprawa dostępności specjalistycznej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów
- 1.13 Atrakcyjne warunki nauczania w szkołach

3

Priorytet 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Cel: Rozwinięty i efektywnie wykorzystany potencjał kulturowy regionu

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

- 1.12 Poprawa dostępności specjalistycznej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów

3

Cel 2: Poprawa poziomu rozwoju zasobów technicznych

- 2.2 Poprawa dostępności infrastruktury społeczno- kulturalnej
- 2.6 Rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna o wysokim standardzie

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026

Cel 4: Rozwinięta, atrakcyjna oferta kulturalna wykorzystująca lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

4.1 Zachowanie i zwiększenie dostępności dziedzictwa kulturowego dla mieszkańców i turystów

4.2 Atrakcyjna oferta kulturalna

Priorytet 2.3. Społeczeństwo obywatelskie

Cel: Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

1.14 Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców

1.16 Ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego mieszkańców

3

Cel 5: Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego

5.4 Podwyższenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów

Cel 6: Zwiększenie kapitału ludzkiego i społecznego gminy

6.1 Aktywna i zintegrowana społeczność gminy

6.2 Ograniczenie niekorzystnych zjawisk demograficznych

6.3 Wysoka efektywność działań prowadzonych w zakresie wsparcia udzielanego osobom wykluczonym, pozostającym w trudnej sytuacji rodzinnej oraz niepełnosprawnym

Priorytet 2.4. Włączenie społeczne

Cel: Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

1.14 Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców

1.16 Ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego mieszkańców

3

Cel 5: Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026

5.4 Podwyższenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów

Cel 6: Zwiększenie kapitału ludzkiego i społecznego gminy

6.1 Aktywna i zintegrowana społeczność gminy

6.2 Ograniczenie niekorzystnych zjawisk demograficznych

6.3 Wysoka efektywność działań prowadzonych w zakresie wsparcia udzielanego osobom wykluczonym, pozostającym w trudnej sytuacji rodzinnej oraz niepełnosprawnym

Priorytet 2.5. Zdrowie publiczne

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców

1.6 Ograniczenie problemu uzależnień/nadużywania alkoholu i narkotyków

1.7 Poprawa dostępności diagnostyki specjalistycznej i rehabilitacji na terenie gminy

1.8 Poprawa stanu przygotowania gminy i mieszkańców w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej

3

Priorytet 2.6. Sport powszechny

Cel: Zwiększenie aktywności ruchowej oraz rozwoju psychofizycznego społeczeństwa

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców

1.12 Poprawa dostępności specjalistycznej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów

1.13 Atrakcyjne warunki nauczania w szkołach

3

Cel 2: Poprawa poziomu rozwoju zasobów technicznych

2.6 Rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna o wysokim standardzie

Cel 7: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

7.2 Wysoka atrakcyjność i konkurencyjność oferty turystycznej gminy

SIEĆ OSADNICZA

Cel 3

Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu

Priorytet 3.1. Dostępność komunikacyjna

Cel: Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców

1.4 Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez gminę

1.15 Dostosowanie oferty transportu publicznego na terenie gminy do potrzeb mieszkańców i turystów

3

Cel 2: Poprawa poziomu rozwoju zasobów technicznych

2.3 Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy

Priorytet 3.2. Dostępność technologii informacyjnych

Cel: Rozbudowa wysokiej jakości sieci telekomunikacyjnej oraz zwiększenie wykorzystania technologii informacyjnych na terenie całego województwa

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców

1.16 Ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego mieszkańców

1

Priorytet 3.3. Funkcje metropolitalne Rzeszowa

Cel: Wzmacnianie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa

Nie dotyczy

Nie dotyczy

0

Priorytet 3.4. Funkcje obszarów wiejskich

Cel: Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców

1.3 Poprawa standardu zamieszkiwania

1.9 Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych

1.10 Podwyższenie standardu opieki nad dziećmi w czasie wolnym od zajęć szkolnych

- 1.11 Zapewniona opieka dla seniorów
- 1.12 Poprawa dostępności specjalistycznej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej
- 1.13 Atrakcyjne warunki nauczania w szkołach
- 1.14 Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców
- 1.15 Dostosowanie oferty transportu publicznego na terenie gminy do potrzeb mieszkańców i turystów
- 1.16 Ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego mieszkańców

3

Cel 2: Poprawa poziomu rozwoju zasobów technicznych

- 2.1 Poprawa stanu technicznego budynków komunalnych
- 2.2 Poprawa dostępności infrastruktury społeczno- kulturalnej
- 2.3 Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy
- 2.6 Rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna o wysokim standardzie

Cel 3: Poprawa ładu przestrzennego gminy

- 3.1 Poprawa wizerunku architektonicznego i estetyki przestrzeni publicznych w centrach miejscowości
- 3.2 Wzrost dbałości o krajobraz i atrakcje turystyczne
- 3.3 Dostępne, uzbrojone tereny inwestycyjne

Cel 4: Rozwinięta, atrakcyjna oferta kulturalna wykorzystująca lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

- 4.1 Zachowanie i zwiększenie dostępności dziedzictwa kulturowego dla mieszkańców i turystów
- 4.2 Atrakcyjna oferta kulturalna

Cel 5: Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego

- 5.1 Ograniczenie barier inwestycyjnych na obszarach NATURA 2000
- 5.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- 5.4 Podwyższenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026

Cel 6: Zwiększenie kapitału ludzkiego i społecznego gminy

- 6.1 Aktywna i zintegrowana społeczność gminy
- 6.2 Ograniczenie niekorzystnych zjawisk demograficznych
- 6.3 Wysoka efektywność działań prowadzonych w zakresie wsparcia udzielanego osobom wykluczonym, pozostającym w trudnej sytuacji rodzinnej oraz niepełnosprawnym

Cel 7: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

- 7.1 Wzrost inwestycji uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju
- 7.2 Wysoka atrakcyjność i konkurencyjność oferty turystycznej gminy
- 7.3 Efektywna promocja turystyczno-gospodarcza gminy
- 7.4 Poprawa dostępności informacji dla rolników i przedsiębiorców oraz podwyższenie poziomu integracji wewnątrz obu środowisk

Priorytet 3.5. Spójność przestrzenna i wzmocnienie funkcji biegunów wzrostu

Cel: Wzmocnienie podstaw rozwojowych oraz dywersyfikacja funkcji biegunów wzrostu, w tym ośrodków subregionalnych w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym

Cel 6: Zwiększenie kapitału ludzkiego i społecznego gminy

- 6.1 Aktywna i zintegrowana społeczność gminy
- 6.2 Ograniczenie niekorzystnych zjawisk demograficznych
- 6.3 Wysoka efektywność działań prowadzonych w zakresie wsparcia udzielanego osobom wykluczonym, pozostającym w trudnej sytuacji rodzinnej oraz niepełnosprawnym

3

Cel 7: Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

- 7.1 Wzrost inwestycji uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju
- 7.2 Wysoka atrakcyjność i konkurencyjność oferty turystycznej gminy
- 7.3 Efektywna promocja turystyczno-gospodarcza gminy
- 7.4 Poprawa dostępności informacji dla rolników i przedsiębiorców oraz podwyższenie poziomu integracji wewnątrz obu środowisk

ŚRODOWISKO I ENERGETYKA

Cel 4

Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa

Priorytet 4.1. Zapobieganie

i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków

Cel: Zabezpieczenie mieszkańców województwa podkarpackiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka

Cel 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców

1.4 Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez gminę

1.5 Poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego i bezpieczeństwa publicznego

3

Cel 2: Poprawa poziomu rozwoju zasobów technicznych

2.4 Poprawa stanu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

2.5 Poprawa stanu infrastruktury zabezpieczenia przeciwpożarowego

Cel 5: Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego

5.2 Ograniczenie szkód wyrządzanych przez zwierzęta dziko żyjące

5.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

5.5 Zwiększenie poziomu retencjonowania wód

Priorytet 4.2. Ochrona środowiska

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa

Cel 5: Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego

5.1 Ograniczenie barier inwestycyjnych na obszarach NATURA 2000

5.2 Ograniczenie szkód wyrządzanych przez zwierzęta dziko żyjące

5.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

5.4 Podwyższenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów

5.5 Zwiększenie poziomu retencjonowania wód

3

Priorytet 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii

Tom III: Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie paliw i energii z uwzględnieniem lokalnych zasobów, w tym odnawialnych źródeł energii.

Cel 5: Rozwój społeczno-gospodarczy z zachowaniem wartości dziedzictwa przyrodniczego

5.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

5.4 Podwyższenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów

5.5 Zwiększenie poziomu retencjonowania wód

3

51

Razem:

Poniżej prezentowane są wyniki analizy spójności Strategii Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026 z najważniejszym dla Gminy dokumentem zewnętrznym. Syntetyczny wynik pozwala ocenić zgodność opracowanej Strategii w odniesieniu do otoczenia jakim jest Region Podkarpacia:

Dokument planistyczny	Ocena		
	Maksymalna możliwa liczba punktów	Uzyskana liczba punktów	Procent maksymalnej liczby punktów
Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020 (aktualizacja) – sierpień 2013 r.	57	51	89%

Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026 w przeprowadzonej analizie spójności z dokumentem strategicznym województwa podkarpackiego uzyskała 51 punktów na 57 możliwych do zdobycia. Oznacza to, że cele Strategii są spójne z celami kluczowego dla regionu dokumentu strategicznego prawie w 89%. Stopień integralności celów jest bardzo wysoki. Wśród celów Strategii Rozwoju Gminy Lutowiska właściwie nie ma takich zapisów, które nie odnosiłyby się do analizowanego dokumentu strategicznego (z pominięciem celów dotyczących funkcji metropolitalnych).

Na tej podstawie można stwierdzić, że Strategia Rozwoju Gminy Lutowiska do roku 2026 bardzo dobrze wpisuje się w podstawowy dokument strategiczny dla naszego regionu.